

mény, hogy a versenysportoló egyetemisták vesznek részt a legtöbb extrakurrikuláris tevékenységben, illetve összességében ők tekinthetők a legeredményesebbnek, mégis éppen ők készülnek a legkevesebbet a tanítási órákra az edzések, versenyek miatt. Ezért is folyamodnak gyakran normaszegő viselkedési formákhoz (pl. puskázás, csalás), ami éppen ellentmond a sportolónál megszokott fair play elvének. A nem sportoló hallgatók komplex eredményességi mutatója (összesített eredményességük) volt a legalacsonyabb, különösen alacsony volt az érték a munkavégzési affinitás vonatkozásában. Az eredményekből világosan látszik, hogy pozitív hatása van a rendszeres sportolásnak a hallgatók jóllétére. Elégedettebbek életükkel, boldogabbak a rendszeresen sportolók, bár a versenysportolók nagy része nem érzi magát egészségesnek. Emellett kedvező a hatása a tanulmányi eredményességre is, a rendszeresen sportolók céltudatosabbak, kitartóbbak, hiszen erre neveli őket a sport.

Kovács Klára a sportolás jelentőségére, helyére volt kíváncsi a partiumi hallgatók körében, emellett arra, hogy a vizsgált hallgatók életére milyen hatással van a

sport, kik és mennyit sportolnak a felsőoktatásban. Egy nagyon alapos és magas színvonalú könyv született, ami az adott kutatási kérdéseket szerteágazó elméletek kontextusában közelítette meg. A szöveg rendkívül olvasmányos, a könyv értékét nagyban emeli a gazdag szakirodalom-feldolgozás, ami mutatja, hogy a könyv szerzője törekedett a lehető legszélesebb körben a témához kapcsolódó szakirodalmat feltárni, ismertetni és esetleg ütköztetni ezek eredményeit. Elsősorban azoknak ajánlom a kötetet, akik az egészségesebb életmód kialakítására törekszenek, és akik érdeklődnek a felsőoktatási sportélet iránt. A könyv a sporttudományban, egészség-tudományban dolgozó oktatók, hallgatók számára rendkívül jó szakirodalomként szolgálhat.

Kovács Klára (2015): *A sportolás mint támogató faktor a felsőoktatásban*. CHERD, Debrecen. <http://mek.oszk.hu/14300/14342/14342.pdf>

Rábai Dávid

Debreceni Egyetem

Nem a mi kutyánk kölke

Pekker Bernadett nem a „mi kutyánk kölke”. A pláza mint a XXI. század művelődési háza? című könyvében – témaválasztásában és módszerhasználatában egyaránt – nem a bevett pedagógiai eszköztárat és terepeket használja, hanem bátran lép ki az iskola falai közül a nem formális és informális tanulás olyan tereire, mint a pláza. Hasonlóképp, bátran használ kevésbé bevett módszereket (néha túl bátran is: a megfigyelések és a megkérdések mögött sincs mindig szigorú fogalmi apparátus). Mondhatnánk ugyanis – némiképp cinikusan –, hogy a téma a plázakövön hever. Az 1996-os első plázanyitás óta alig született szakirodalom a témában, de semmiképp nem fontosságának megfelelő nagyságrendű. Pedig, ha meg akarjuk ismerni a fiatalokat, értenünk kellene, hogy a szabadidős közeg a posztmodern társadalomban a család és az

iskola mellé egyenrangú partnereként felzárkózó szocializációs tér, és a kortárs csoportok szerveződésének, jellegzetességeinek, működésmódjának, esetleges hiányának (!) megértése elengedhetetlen. Ennek pedig jellegzetes része – de akár szimbolikus tere is – a pláza.

A posztmodern társadalom általános dilemmája, hogy van-e értelme az állandó változtatásoknak kitett jelenségek pillanatfelvételek szerű, nem trendjellegű tudományos leírásának.* Hiszen a ma leírtak holnapra talán már érvényüket veszítik (pl. a vasárnapi boltzár esete). A szerző igenlő választ adva erre (s ezzel egyet is érthetünk), a kötetben átfogó plázakörképet nyújtva bemutatja a plázatípusokat és a plázatörténetet, elemzi a korábbi nemzetközi és hazai plázakutatásokat, és – bár meglehetősen röviden, de – kitér a különféle szabadidő-értelmezésekre is. Ugyanis hiányzó elméleti része a kötetnek, hogy a szerző csak bemutatja, sőt csak részben mutatja be, de nem elemzi a szabadidő modern és posztmodern értelmezéseit, a maradékidő- és a tevékenység-alapú megközelítést, a 'free time' és a 'leisure time', a mennyiségi és a minőségi idő közötti különbségtételt.

* A recenzió a Bólyai Janos Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

A szerző összevetésre alkalmas módon gyűjtötte össze a budapesti plázák adatait, de némiképp többet ígér, mint amit ad.

Erénye a munkának, hogy megpróbálja sokféle szempontból, többféle diszciplináris nézőpontból vizsgálni a jelenséget, sőt kifejezetten támogatandó, hogy a módszerek között az egyébként méltatlanul ritkán használt megfigyelés módszerére alapoz, bár ennek módszertani leírása igen csekély. Ugyancsak fontos, hogy a szerző alkalmazottakkal is interjúzott, ám a vezetőkkel, általában az aktorokkal való interjúkig nem jut el, így a szándékok megismerésére kevesebb módot ad. Sajnálatos módon a megfigyelésekből kimaradt a hétköznapiak dél előttje, így nem tudjuk meg, hogy a pláza az iskolakerülés tere-e. S kérdéseket vet fel a megfigyelés során megállapított életkor problematikája is.

Hiszen arról kevés szó esik, mit jelent a hagyományos művelődési ház fogalma és miképp veszik át szerepüket (s vajon valóban átveszik-e?) a plázák. Emellett hiányoznak az irodalom feldolgozásában az ismertetésnél mélyebb kritikai elemző elemek, és csekély gazdasági háttérrel ad a plázavilágnak, holott azok, eredetüket tekintve, profitorientált vállalkozások.

Erénye a munkának, hogy megpróbálja sokféle szempontból, többféle diszciplináris nézőpontból vizsgálni a jelenséget, sőt kifejezetten támogatandó, hogy a módszerek között az egyébként méltatlanul ritkán használt megfigyelés módszerére alapoz, bár ennek módszertani leírása igen

csekély. Ugyancsak fontos, hogy a szerző alkalmazottakkal is interjúzott, ám a vezetőkkel, általában az aktorokkal való interjúkig nem jut el, így a szándékok megismerésére kevesebb módot ad. Sajnálatos módon a megfigyelésekből kimaradt

a hétköznapiok délelőttje, így nem tudjuk meg, hogy a pláza az iskolakerülés tere-e. S kérdéseket vet fel a megfigyelés során megállapított életkor problematikája is.

A pláza – mint szabadidős fellegvár, a posztmodernitás jelképe – azért is szimbólum, mert az első magyarországi pláza-nyitás óta eltelt 20 évben olyannyira kevés figyelem fordult irányukba, hogy mire elkezdték kutatni az ott előforduló fiatalokat, szokásaikat, az őket megcélzó tereket, addigra azok kiürültek (a szerző sem találja a fiatalokat igazán). S ez a másik hiányzó eleme a kötetnek. Elemzi a teret, amit vizsgál, de alig (három oldal erejéig) elemzi csak az alanyt, akiről beszél. Vajon milyenek, kik a mai fiatalok? Egybevágó-e a kutatások a mindennapi tapasztalatokkal? Ha nem, vajon a mi szemüvegünk nem elég éles, vagy a kutatások fókuszta tévesztett célt? Ha ugyanis egy ilyen elemzés része lett volna a kötetnek, eljuthattunk volna addig a következtetésig, hogy a fiatalok azért nincsenek a plázában, mert a plázaláz óta az Y generációból Z generáció lett, a plázacicából screenager, aki a kutatási adatok szerint (ld. pl. *Magyar Ifjúság 2012*) nem a plázában csatangol, hanem a világhálón, nem a központban van, hanem leginkább otthon ül a képernyő előtt.

A kötet szerkezete, stílusa, „bizonyítási vágya” mind-mind arról árulkodik, hogy még nem sikerült teljes mértékben a könyvszerző szerepébe helyezkedni. De elsőkötetes, huszoneves szerzőként miért is kellett volna maradéktalanul megfelelni ezen elvárásnak? Ezért tehát nem lesajnáló pillantások, hanem megbecsülés illeti a szerzőt, aki a nagy pedagógiai műhelyek akolmelege helyett és nélkül önálló intellektuális felfedezőútra indult. Pekker Bernadetről senki sem mondta volna meg, hogy a mi kutyánk kölke. És ez teszi különösen szimpatikussá őt. A szellemi kalandról pedig olvasóként azt mondanám: megérte.

Pekker Bernadett (2015): *A pláza mint a XXI. század művelődési háza?* Magyar Pedagógiai Társaság – Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Gyermek- és Ifjúságtudományi Kutatócsoport, Szekszárd–Budapest.

Nagy Ádám István

Selye János Egyetem
Neveléstudományi Tanszék
Bólyai ösztöndíjas